DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

NOAH for dyrs rettigheter
Dronningensgate 13
0152 OSLO

Deres ref	Vår ref	Dato
	18/2683-4	12. september 2018

Avgjørelse av klage på vedtak om kvote for lisensfelling av jerv i region 3 i 2018-2019

Klima- og miljødepartementet viser til klage fra NOAH 2. juli 2018 over rovviltnemnda i region 3 (Oppland) sitt vedtak 11. juni 2018 om kvote for lisensfelling av jerv i 2018-2019.

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemnda i region 3 sitt vedtak om lisensfellingskvote på inntil 8 jerv og den geografiske fordelingen av denne kvoten i 2018/2019. I avgjørelsen har departementet lagt vekt på at det årlig er erstattet tap av sau og rein til jerv i region 3. Bestandsmålet for regionen er 4 ynglinger av jerv. I 2017 ble det registrert 6 ynglinger, og foreløpige tall for regionen i 2018 viser 3 ynglinger av jerv. Den fastsatte kvoten vil ikke true bestandens overlevelse. Den fastsatte kvoten gjør det sannsynlig at det nasjonale bestandsmålet for regionen kan nås i 2019. Tildeling av dyr fra tilleggskvoten bør legges til områder hvor det har vært størst skader forårsaket av jerv. Departementet har imidlertid tatt ut punktet fra rovviltnemndas vedtak som omhandler at nemnda vil vurdere kvoten på nytt dersom det blir påvist nye ynglinger i løpet av sommeren 2018. Klagen er dermed i all hovedsak ikke tatt til følge.

Saksgang

Rovviltnemnda i region 3 vedtok 11. juni 2018 kvote for lisensfelling av jerv i 2018-2019. Vedtaket ble påklaget av NOAH 2. juli 2018. Rovviltnemnda i region 3 ga klager delvis medhold i sin klage, og klagen ble oversendt til departementet for endelig avgjørelse 20. juli 2018. Miljødirektoratet gav sin faglige tilråding 27. august 2018.

Postadresse	Kontoradresse	Telefon*	Avdeling	Saksbehandler
Postboks 8013 Dep 0030 Oslo postmottak@kld.dep.no	Kongens gate 20 www.kld.dep.no	22 24 90 90 Org.nr. 972 417 882	Naturforvaltnings-avdelingen	Gro Kvelprud Moen 22 24 59 46

Klagers anførsler
Klager har en rekke anførsel som i hovedsak kan sammenfattes til:

- Rovviltnemndas vedtak truer jervebestandens overlevelse.
- Nemnda har ikke lagt tilstrekkelig vekt på føre-var-prinsippet i nml. § 9.
- Den samlede belastningen er ikke vurdert (jf. nml. § 10).
- Vedtaket er ikke skademotivert, men motivert av en vilje til å få jerver felt med hensikt å holde bestanden nede på bestandsmålet, og at ett av hovedvilkårene for felling dermed ikke er oppfylt (jf. nml. § 18 første ledd bokstav b).
- Rovviltnemndas vedtak oppfyller ikke kravene om å vurdere andre tilfredsstillende løsninger (jf. nml. § 18 andre ledd).
- Vilkåret i rovviltnemndas vedtak om at nemnda kan ta opp igjen vurderingen av kvota dersom nye ynglinger påvises i løpet av sommeren 2018 er i strid med lov og bør oppheves.

Rovviltnemndas vurdering
Rovviltnemnda fattet 11. juni 2018 følgende vedtak:

"*Rovviltnemnda i region 3 viser til den nasjonale målsettingen om 4 årlige ynglinger av jerv i region 3/Oppland. Rovviltnemnda konstaterer at jervebestanden ligger over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for region 3 (regnet ut frå gjennomsnitt de tre siste år), jf. oversikt av oktober 2017 fra det nasjonale overvåkingsprogrammet. Nemnda har således myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling, jf. §§ 4, 7 og 8 i rovviltforskriften.*

Kvote for lisensfelling av jerv blir på 8 dyr, med maksimalt 3 hunndyr (uavhengig av alder).

Det åpnes for felling med delkvoter i lisensområder som samsvarer med den geografiske differensieringen i forvaltningsplanen:

***Lisensområde A (jervesonen)**: Langs kommunegrensa mellom Vang/Øystre Slidre og Lom/Vågå, videre langs Rv51 til Vågåvatnet/Otta og deretter Otta og Gudbrandsdalslågen sørover til Otta. Deretter langs kommunegrensa mellom Sel og Nord-Fron til nasjonalparkgrensa for Rondane nasjonalpark, og denne følges til fylkesgrensa mot Hedmark: **3 dyr**.*

Lisensområde B (beiteprioritert område): 3 dyr

***2 dyr som tilleggsdyr** som kan fordeles undervegs i lisensfellingsperioden.*

Eventuelle endringer av områdegrenser og fordeling av gjenværende kvote underveis i fellingsperioden skal sekretariatet avklare med leder av nemnda.

Jervebestanden i region 3 er hovedsakelig innenfor jerveprioritert område og derfor er det viktig å få regulert dette området for å holde bestanden nede rundt bestandsmålet. Region 3 har et snitt på 8 ynglinger de siste tre årene (2015-2017).

Dersom nye ynglinger blir påvist i løpet av sommeren 2018, vil nemnda ta opp igjen vurderinga av kvoten for lisensfellinga av jerv.

Når det gjelder gjennomgang av datagrunnlaget for nemndas vedtak, vises det til saksframlegget fra sekretariatet i saken.

Fylkesmannen har ansvar for rapportering/informasjon i forbindelse med lisensfellingen. (jf. forskriftens § 15, siste ledd). Dette gjelder informasjon om gjenværende kvote og mottak av meldinger om påskutte og felte dyr via telefonsvarer (Fylkesmannens rovvilttelefon).

Vedtaket er fattet med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold §18, første ledd, bokstav b og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 10, jf. §§ 1 og 3.

Vedtaket kan påklages etter forvaltningslovens bestemmelser. En ev. klage stiles Klima- og miljødepartementet, men sendes via Fylkesmannen i Oppland som er sekretariat for rovviltnemnda, innen 3 uker etter at dette brevet er mottatt/bekjentgjort."

I sekretariatets innstilling til vedtaket er det redegjort for lovgrunnlaget, bestandssituasjonen og overvåking av jerv, avgang jerv, tapssituasjonen og forvaltningsplanen i region 3, samt gitt en vurdering av miljørettslige prinsipper. Det vises til at det årlig tapes sau til jerv i regionen, selv om antall sau erstattet som tapt til jerv i 2017 er redusert fra tidligere år. Tap forvoldt av jerv ligger på det laveste nivået siden 1990-tallet. Det vises også til at det årlig erstattes tamrein tapt til jerv i regionen.

I rovviltnemndas behandling av klagen fra NOAH fremgår det at nemnda ser at andre tilfredsstillende løsninger som kan virke tapsforebyggende kunne vært beskrevet mer inngående i vedtaket og saksframlegget. I behandlingen av klagen er dette beskrevet. Det orienteres også om utveksling av informasjon mellom sekretariatene for rovviltnemnda i region 3 og 5 i forkant av vedtaket, samt at rovviltnemnda i region 3 var orientert om vedtaket for lisensfelling av jerv fattet i region 6. I oversendelsen av klagen sier nemnda at de ønsker å gi klager medhold i at formuleringen om at det kan fattes nytt vedtak dersom nye opplysninger om ynglinger kommer fram er uheldig, og vil fjerne denne fra vedtaket. Klagen ble oversendt departementet for endelig avgjørelse.

Miljødirektoratets vurdering

"*Miljødirektoratet har begrenset sin tilrådning til å vurdere kvoten sett i forhold til jervebestandens status, om kvoten vil kunne true bestanden sin overlevelsesevne og om størrelse og fordeling av kvoten er i samsvar med prinsippet om differensiert forvaltning.*

Vurderingene knyttet til den forventede utviklingen av jervebestanden tar utgangspunkt i at vedtatt kvote effektueres.

Rovviltnemnda sitt kvotevedtak er i samsvar med Fylkesmannens innstilling. Fylkesmannen har, i samsvar med rovviltforskriften § 3, benyttet data fra Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt som grunnlag for sin anbefaling.

I motsetning til ordinær jakt er lisensfelling skademotivert, og er rovviltnemndas viktigste redskap i å forvalte jervebestanden så nært som mulig de nasjonale måla som er fastsatt for regionen. I Oppland er målet satt til 4 årlige ynglinger. Jervebestanden skal i størst mulig grad styres inn mot prioriterte områder for jerv gjennom differensiert forvaltning. Det vil si at felling er viktigste virkemiddel utenfor jervområdene, mens andre forebyggende tiltak mot skade på beitedyr er viktigst innafor jervområdene.

Kunnskapsgrunnlaget er generelt godt i rovviltforvaltningen, og det gjelder også for jerv i Oppland. Forvaltning av så små bestander som jerv i Oppland er likevel krevende, fordi det er ikke mulig å operere med eksakte bestandsstørrelser målt i antall individ selv med god kontroll på antall ynglinger og fangst- gjenfangstanalyser av DNA. Fylkesmannen har i saksutredningen gjort rede for sannsynlig bestandsstørrelse og anbefalt et uttak av 20 % av denne.

Miljødirektoratet bemerker at estimatet for bestandsstørrelsen basert på gjennomsnittlig ynglinger siste 3 år antakelig er noe høy, fordi det ikke er tatt hensyn til kjent dødelighet i estimatet. I 3- årsperioden 2015 – 2017 er det registrert en avgang på 42 jerver i Oppland. Det omfatter både hiuttak, jerv felt i lisensfelling, skadefelling og andre dødsårsaker. Fylkesmannen anslår likevel at bestandsstørrelsen er en del lavere enn dette estimatet, med bakgrunn i DNA-analysene.

Miljødirektoratet mener at kvoten er høy, og at en avgang på 8 dyr (med maksimalt 3 hunndyr) i lisensfellingsperioden vil kunne redusere jervebestanden noe. Miljødirektoratet anser likevel at den fastsatte kvoten ikke vil være til skade for bestandens overlevelse, og at det er rimelig å anta at bestandsmålet i region 3 kan oppnås i 2019.

Kvoten er likt fordelt mellom jerveprioriterte områder og beiteprioriterte områder, med en kvote på 3 jerver i hver. I tillegg kan 2 dyr fordeles underveis i fellingsperioden. I Oppland er store deler av egnede leveområder for jerv definert som jervområde i forvaltningsplanen. Det betyr at det må forventes noe felling av jerv også innenfor jerveprioriterte områder. Tildeling av dyr på tilleggskvote bør legges til områder hvor det har vært størst skader til jerv i løpet av fellingsperioden.

Konklusjon

Miljødirektoratet mener viser til saksfremstilling fra Fylkesmannen, og mener kvotevedtaket ikke vil være til skade for bestandens overlevelse eller det nasjonale bestandsmålet for regionen. Vi tilrår på den bakgrunn ikke å endre rovviltnemnda sitt vedtak."

Klima- og miljødepartementets vurdering
Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) §§ 18 og 77, og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7 og 10. Departementet legger, i henhold til nml. § 7, prinsippene i §§ 8-10 og 12 til grunn som en integrert del av avgjørelsen. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 anses ikke som relevant i denne saken, fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn i skjønnsvurderingen. På rovviltfeltet må forvaltningsmålet etter nml. § 5 ses i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene som Stortinget har fastsatt for de fire store rovdyrartene, og skal forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Nml. § 5 og prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning er konkretisert i rovviltforskriften §§ 3 og 4 og i de regionale forvaltningsplanene for rovvilt. De nasjonale bestandsmålene er videre fordelt på de åtte forvaltningsregionene for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. Det er fastsatt et bestandsmål på fire ynglinger av jerv i region 3.

I denne saken foreligger det tilstrekkelig kunnskap og føre-var-prinsippet i nml. § 9 får mindre betydning. Departementet anser også at kunnskapsgrunnlaget i hovedsak er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap, og at kravet i nml. § 8 dermed er oppfylt.

Nml. § 18 første ledd bokstav b slår fast at det kan tillates uttak av vilt for å avverge skade på blant annet husdyr og tamrein. Det er i tillegg to kumulative vilkår som alltid må være oppfylt; at felling ikke må true bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 andre ledd.

Vurdering av vilkåret om at uttaket må avverge skade
Departementet skal ta stilling til om man skal tillate uttak av jerv for å avverge skade på husdyr eller tamrein, jf. nml. § 18 første ledd bokstav b. Som det fremgår av rovviltnemndas vedtak er det de senere årene erstattet tap av sau og rein forårsaket av jerv i regionen. I 2017 ble det ifølge sekretariatets innstilling erstattet 1220 sau tapt til jerv, og 51 tamrein (reindriftsåret 2016/2017). Departementet legger til grunn at det også i kommende beitesesong kan oppstå skade på både sau og rein, og at vilkåret i nml. § 18 første ledd er oppfylt.

Vurdering av vilkåret om at formålet ikke må kunne nås på en annen tilfredsstillende måte
I tillegg til vilkåret om at uttaket må avverge skade, er det et vilkår at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 annet ledd. I vurderingen av vilkåret vil prinsippet om arealdifferensiert forvaltning, som er fastsatt bl.a. i rovviltforskriften § 4 og rovviltnemndas regionale forvaltningsplan, veie tungt. Av rovviltforliket 2011 framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig, noe som blant annet innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de

områder der rovvilt har tydelig prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal gjøres raske uttak av rovvilt som gjør skade på beitedyr.

Miljødirektoratets faglige tilrådning viser til at store deler av jervens leveområder i regionen er innenfor prioritert jerveområde fastsatt i forvaltningsplanen. Dette medfører at det må forventes felling av jerv også innenfor forvaltningsområdet for jerv. Departementet slutter seg til Miljødirektoratets vurdering om at tildeling av dyr fra tilleggskvoten bør legges til områder hvor det har vært størst skader forårsaket av jerv.

Rovviltnemnda har i sin behandling av klagen fra NOAH vurdert andre tiltak som kan føre til at formålet kan nås på en tilfredsstillende måte. Nemnda konkluderer med at man må arbeide med å få mer bruk av tidlig nedsanking i akutte tapsområder, men at lisensfellingen også må bli mer effektiv.

Departementet mener at det ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å vedta lisensfellingskvote for jerv i region 3.

Vurdering av vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse
Av nml. § 18 andre ledd fremgår det at vedtaket etter bestemmelsenes første ledd bokstav a til f bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. I 2017 ble det registrert 40 jervekull i Norge, og bestanden var beregnet til å bestå av 324 voksne individer (Rovdata). I Oppland ble det i 2017 registrert 6 ynglinger, med et gjennomsnitt fra 2015 til 2017 på 7,7 ynglinger. Foreløpige tall fra Rovbase viser at det er registrert 3 ynglinger i regionen i 2018.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det statusrapporter og annen vitenskapelig kunnskap som medfører at vi har betydelig kunnskap om den samlede belastningen arten utsettes for. Ut over enkelte påkjørsler og tilfeller av sykdom skjer avgangen av ulv, bjørn, gaupe og jerv i hovedsak gjennom kvotejakt/lisensfelling og skadefelling. Ulovlig avliving kan også utgjøre en stor del av dødeligheten for rovviltbestander i Skandinavia. I sin behandling av klagen har også nemnda beskrevet utveksling av informasjon med region 5 og 6 i forkant av vedtaket.

Departementet er enig med Miljødirektoratet i at kvoten er høy. Departementet er likevel enig i vurderingen fra Miljødirektoratet om at vedtaket fra rovviltnemnda i region 3 om lisensfelling av inntil 8 jerv i 2018/2019 ikke truer bestandens overlevelse, og at det er sannsynlig at det nasjonale bestandsmålet for regionen kan nås i 2019.

Konklusjon
Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemnda i region 3 sitt vedtak om lisensfellingskvote på inntil 8 jerv og den geografiske fordelingen av denne kvoten i 2018/2019. I avgjørelsen har departementet lagt vekt på at det årlig er erstattet tap av sau og rein til jerv i region 3. Bestandsmålet for regionen er 4 ynglinger av jerv. I 2017 ble det registrert 6 ynglinger, og foreløpige tall for regionen i 2018 viser 3 ynglinger av jerv. Den

fastsatte kvoten vil ikke true bestandens overlevelse. Den fastsatte kvoten gjør det sannsynlig at det nasjonale bestandsmålet for regionen kan nås i 2019. Tildeling av dyr fra tilleggskvoten bør legges til områder hvor det har vært størst skader forårsaket av jerv. Departementet har imidlertid tatt ut punktet fra rovviltnemndas vedtak som omhandler at nemnda vil vurdere kvoten på nytt dersom det blir påvist nye ynglinger i løpet av sommeren 2018. Klagen er dermed i all hovedsak ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Gro Kvelprud Moen
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Rovviltnemnda i region 3 c/o Fylkesmannen i Oppland
Fylkesmannen i Oppland
Miljødirektoratet